

PRINCIPIUL MERITOLÓGIC ÎN ÎNVĂȚĂMÂNT,

autor Tatiana CALLO, *dr. hab., prof. univ.*

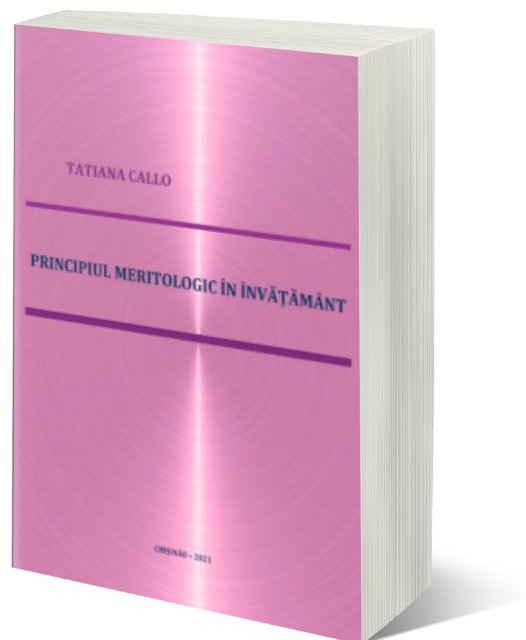
Lucrarea nominalizată vine cu reflecții ce dezvăluie o schimbare de optică în reamenajarea explicativă a fenomenelor pedagogice, cum ar fi cele de *meritocrație* și *meritologie*.

Viziunea autoarei stă sub semnul conjuncției unei problematice prolifrice: *meritul școlar, reușita școlară, onestitatea în învățare, excepționalitatea intelectuală, demnitatea intelectuală, efortul în învățare, inteligența elevului, școala de elită, dotarea și supradotarea elevului, egalitatea de șanse/de acces, egalitatea de reușită, competiție pozitivă* etc.

Autoarea pune în valoare un fenomen foarte controversat, nou vehiculat, cel al *meritologiei*, în general, și al rolului efortului intelectual, al talentului/ inteligenței și al perseverenței, în special. Deschiderea acestor orizonturi, în opinia autoarei, pot schimba optica asupra specificului meritologiei, cu elementele ei de bază, care sunt efortul și inteligența/ talentul, printr-o operație teoretico-practică de percepere terminologică. Argumentele formulate de către autoare, în acest context, sunt dezarmante.

Fixând un obiectiv clar, acela de a fundamenta principiul meritologic, ca o nouă direcție în științele educației, autoarea justifică, rând pe rând, această intenție științifică. Este clar că, eminalemente, cuvântul *meritocrație* este utilizat pentru a descrie un tip de societate în care bogăția și poziția socială sunt obținute în principal prin competiție sau prin talent și competență demonstrate. Principalul este că o poziție investită cu responsabilități și prestigiu social trebuie dobândită, nu moștenită sau obținută prin criterii arbitrare. Meritocrația înseamnă puterea celor mai buni, a excelenților (*kratos* din gr. înseamnă *putere*), înseamnă suveranitatea meritului. Meritologia, la rândul său, autoarea o plasează în șirul noțiunilor din pedagogie, care indică obținerea unui rezultat personal în baza meritului sau a superiorității personale. Gândul sau convingerea meritologică este că lumea este corectă și că fiecare primește ceea ce merită.

Meritologia înseamnă, în general, inteligență plus efort, având obligația de a identifica la fiecare

elev, cât de timpuriu, capacitatea acestor calități, pentru a fi formate selectiv prin promovarea unui sistem educațional menit să încurajeze meritele respective cât mai repede posibil, în așa fel, încât acestea să se configureze sub forma unei elite pregătite temeinic pentru a-și asuma conducerea.

Referindu-se la educația elitară, autoarea afirmă că aceasta este analogică unei calități superioare, care acționează asupra a tot ce este cantitate și determină prin superioritatea ei alte calități. Elita este deci o superioritate în calitate, aceasta este o calitate care are o influență asupra cantității și asupra altor calități subsecvente. Elita deține primatul în toate unde este *concurrentă* și producerea calității. Dar acest primat pozițional este efectul, nu cauza calității. Aceste idei sunt abordate în spirit critic, încapsulate în mentalitatea postmodernistă.

Demn de luat în seamă sunt și sugestiile autoarei de a adopta conceptul de *grit*. Ipostaza care o interesează pe autoare este și aceea de *perseverență*, care a devenit un cuvânt cheie în procesul de dezvoltare și educație a copilului. Pasiunea nu se referă la emoții intense, ci la o formă de angajament care nu cunoaște limite, în care orice eșec

este un pas înainte spre obiectivul de realizat. Când suntem *gritty*, nu căutăm neapărat perfecțiunea, ci ne străduim să atingem excelența. Dacă perfecțiunea o raportăm mereu la percepția celorlalți despre ceea ce facem, excelența este legată de împlinirea scopului, este asociată cu virtutea și permite și acceptarea eșecului, și a vulnerabilității în calea spre îmbunătățire.

Civilizația ajunge azi la un nivel de dezvoltare când nanotehnologia devine o metodologie a cunoașterii științifice, un *instrument de lucru al cunoașterii*, devenind baza educației, a învățării. Unul din vectori, în viziunea autoarei, ar putea fi *nanoeducația*, ca o orientare specială în domeniul educației. Nanoeducația presupune o pătrundere în adâncimi, o disecare multinivelară a conținuturilor și a instrumentelor. Nanoeducația trebuie să se raporteze la noua știință și să ridice la un nivel nou educația, spre noi orientări și tehnologii. Este nevoie de observarea atentă a situației socioculturale a fiecărui elev și evidența micro-bazelor, a reperelor profunde, a nucleelor. Nanoeducația reprezintă educația la o scară destul de mică,

scara *structurilor cognitive* de dimensiuni mici. În nanoeducație este important că tehnologiile educaționale aplicate pot prezenta noi valențe formative în procesul de valorificare a conținuturilor educaționale pe porțiuni mici, dar profunde. Nanoconținuturile educaționale ar putea genera noi tehnologii de predare și ar putea facilita la maximum învățarea, fapt ce ar schimba radical procesul de învățare.

Lucrarea este un exemplu de abordare interogativă, creativă, responsabilă și anunță deschiderea spre nou, făcând dovada unei cunoașteri responsabile de către autoare a câmpului fenomenelor pedagogice abordate prin reformulare de idei, prin sugestii și polemici, prin critică și construcție, prin incitare, prin stringență. Este un răspuns inteligent la necesitățile de schimbări în științele educației, induse de impactul reformelor în educație, autoarea fiind, într-un fel, un creator de orizonturi ideatice.

Viorica ANDRIȚCHI,
doctor habilitat în științe pedagogice,
profesor universitar